

**MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA
EGZAMINACYJNEGO I**

Ча́сць I – разу́менне тэксту

Nr	Адповедзі	Макс. Лічба pkt.	Пкт. частк.	Увагі
1.	Адказ в)	0-1		
2.	«Наша ніва» (1906-1915)	0-2	1	1 – за podanie tytułu gazety i 1 – за podanie lat wydania
3.	Адказ в)	0-1		
4.	Нр. дазволіць, згадзіцца, даць згоду, даць(зрабіць) магчымасць, даць права,	0-1		1 - za jeden synonim
5.	Беларуская газета «Вольная праца», якая друкавала дадатак «Літаратурная старонка». У Беластоку выходзіла таксама беларуская газета «Новая дарога».	0-2	1	1– za podanie tylko jednego tytułu
6.	Няспелы 1. (<i>прамое</i>) які не з’яўляецца спелым, не ў поўні развітым 2. (<i>пераноснае</i>) які сведчыць аб нявопытнасці, недастатковым майстэрстве; недасканалы, першыя, недапрацаваныя, з неразвінутай беларускасцю, не надта глыбокі. А. Баршчэўскі для акрэслення ўзроўню творчасці аўтараў, якія друкаваліся ў «Літаратурнай старонцы» ўжыў слова «няспелы» ў пераносным значэнні.	0-2	1	1 – за podanie znaczenia wyrazu i 1 – za odczytanie znaczenia metafor.
7.	Нр. спрадвеку – заўсёды, адвеку, ад вякоў, здаўна, з даўніх часоў, спакон вякоў сітуацыя – становішча, стан, умовы пастанавіць – рашыць, вырашыць, прыняць рашэнне	0-1	1	
8.	Адказ б)	0-1	1	
9.	На развіццё беларускага слова ў Польшчы вялікі ўплыў мела адступленне ад тэзісу аб аднанацыянальным характары польскай дзяржавы і прызнанне правоў нацыянальным меншасцям. Дазволена было паклікаць да жыцця грамадска-культурныя таварыствы, весці выдавецкую дзейнасць, арганізаваць аматарскі рух. Былі вызначаны фінансавыя сродкі на дзейнасць таварыстваў.	0-2	1	1– za wskazanie na zmianę polityki w stosunku do mniejszości narodowych
10.	Адказ а)	0-1		
11.	1) з вялікай ахвотай ўключыўся ў працу Беларускага літаратурнага аб’яднання, быў яго першым старшынёй. 2) як рэдактар «Нівы» падтрымліваў беларускую літаратуру.	0-3	1-2	1 – za wskazanie na jeden z punktów określających for-

	3) адрэдагаваў і падрыхтаваў да друку першы зборнік белавежцаў «Рунь».			mę działalności 2 – wskazanie na dwie formy zaangażowania
12.	Адказ б)	0-1		
13.	Адказ б) /і в)	0-1		
14.	Істотай адказу ёсць падсумаванне дасягненняў БЛА «Белавежа» і ацэнка ўзроўню беларускіх творцаў	0-2	1	1 – за wskazanie na osiągnięcia „białowieżan” 1 – за wskazanie poziomu twórczości
	Suma punktów	21		

**MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA
EGZAMINACYJNEGO I**

Część II – pisanie tekstu własnego

Temat 1:

O czym marzy Michał? Analizując podane fragmenty poematu J. Kołosa *Nowaja ziemia* [Nowa ziemia] zwróć uwagę na związek rozmyślań Michała ze służbą u pana i z jego wyobrażeniami o ziemi.

Kryteria		Punktacja 20	
1. Rozwinięcie tematu	1.	Zrozumienie problemu przedstawionego w tekście	0 – 1 – 2
	2.	Charakterystyka postaci głównego bohatera: <ul style="list-style-type: none"> • rozmyślenia Michała na temat Pareczcza, • nawiązanie do sytuacji Michała, powodu jego pracy u pana, • wypowiedź na temat warunków pracy w lasach Radziwiłła, • niezadowolenie ze sposobu traktowania robotników leśnych, • marzenie o uniezależnieniu się od pana. 	0 – 1 – 2 – 3 – 4 – 5
	3.	Ujęcie motywu kupna ziemi jako próba uwolnienia się od niewolniczej pracy i poszukiwanie drogi do godnego życia.	0 – 1 – 2
	4.	Wskazanie na aspekt poetycki rozważań o ziemi.	0 – 1 – 2
	5.	Dostrzeżenie wartości uniwersalnych w życiu człowieka: godności, wolności, uczciwości, honoru.	0 – 1 – 2
	6.	Konteksty: <ul style="list-style-type: none"> • nawiązanie do kwestii wyzysku społecznego w XIX – pocz. XX wieku (historyczny), • odniesienie do biografii autora (biograficzny), • podkreślenie znaczenia ziemi dla bezrolnego wieśniaka (społeczny). 	0–1–2–3
	7.	Wnioski <ul style="list-style-type: none"> • pełny wniosek (np. dostrzeżenie znaczenia motywu własnej ziemi w poszukiwaniu drogi do godnego życia, bez pogardy, wyzysku i zniewolenia oraz wskazanie na wieloznaczność ujęcia roli ziemi w życiu człowieka, narodu, państwa), (4) • częściowy wniosek (np. dostrzeżenie motywu kupna ziemi jako uniezależnienie się od pana), (2) • próba podsumowania (lakoniczne stwierdzenie, że bohater niezadowolony niewolniczej pracy u pana postanawia kupić własne gospodarstwo). (1) 	0 – 1 – 2 – – 4

2. Kryteria oceny języka		maks. 29
a) Składnia I fleksja	Poprawna i nieschematyczna składnia i poprawna fleksja.	9
	Poprawna składnia i fleksja.	7
	Na ogół poprawna składnia i fleksja.	5
	Mimo błędów składnia i fleksja nie zakłócająca komunikatywności języka.	3
b) słownictwo, frazologia, styl	Bogate i zróżnicowane słownictwo i poprawna frazeologia, swobodny i żywy styl.	10
	Na ogół wystarczające słownictwo, poprawna frazeologia, Komunikatywny styl.	7
	Na ogół poprawne słownictwo i na ogół komunikatywny styl	4
c) ortografia, interpunkcja	Na ogół bezbłędna ortografia.	4
	Sporadyczne błędy ortograficzne różnego stopnia.	3
	Błędy ortograficzne z przewagą drugorzędnych.	1
	Na ogół poprawna interpunkcja.	1
3. kompozycja	Funkcjonalna wobec tematu, spójna, logiczna.	5
	Trójdzielna, spójna, graficzne wyodrębnienie głównych części.	3
	Wskazująca na próby porządkowania myśli, na ogół spójna.	2

**MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA
EGZAMINACYJNEGO I**

Część II – pisanie tekstu własnego

Temat 2:

Chwiedar Rouba – ofiara kolektywizacji stalinowskiej. Na podstawie przytoczonych fragmentów powieści W. Bykawa *Ablawa* [Oblawa] przedstaw tragiczny los Chwiedara Rouby. Zwróć uwagę na jego przywiązanie do ziemi ojczystej, do pozostawionego gospodarstwa oraz jego stosunku do władzy radzieckiej.

Kryteria		Punktacja 20	
1. Rozwinięcie tematu	1.	Określenie sytuacji <ul style="list-style-type: none"> • niezbędne informacje dotyczące czasu i miejsca akcji – miejscowość Niadoliszcza, • na ruinach siedziby Romby, • tragizm sytuacji Romby – ucieczka z gułagu i powrót do ojczystej ziemi, do rodzinnej miejscowości. 	0 – 1 – 2
	2.	Wyjaśnienie tytułu powieści, wskazanie problematyki utworu.	0 – 1
	3.	Charakterystyka postaci głównego bohatera, np. <ul style="list-style-type: none"> • wygląd zewnętrzny, • uciekinier z obozu pracy – unika ludzi, boi się spotkania z milicją, • były właściciel gospodarstwa rolnego, a przed rewolucją parobek folwarczny, • przywiązany do swojego kawałka ziemi (marzył, śnił o powrocie do domu, z fotograficzną dokładnością pamiętał każde drzewko, każdy krzaczek), • analizuje wydarzenia, które doprowadziły do zesłania, szuka odpowiedzi dlaczego tak się stało. 	0 – 1 – 2 – 3 – 4
	4.	Wskazanie na motyw powrotu do rodzinnego gniazda, na emocje i przeżycia z tym związane.	0 – 1 – 2
	5.	Stosunek do władzy. <ul style="list-style-type: none"> • nawiązanie do wspomnień Rouby o pierwszych latach po rewolucji, o nadziejach i marzeniach związanych z nadzieją na ziemi, o swoim poparciu dla władzy radzieckiej, • był dobrym (do czasu kolektywizacji) obywatelem i gospodarzem, • starał się żyć w zgodzie z sąsiadami i lokalną władzą. 	0–1–2–3

	6.	Wskazanie na aspekt moralny postępowania władzy, zachowania niektórych sąsiadów.	0 – 1 – 2
	7.	Konteksty <ul style="list-style-type: none"> wskazanie na kontekst historyczny – błędy i ofiary przymusowej kolektywizacji w BSRR w 20-ych i 30-ych latach XX w., kontekst utworu – funkcjonalne wobec tematu wykorzystanie znajomości innych fragmentów powieści. 	0 – 1 – 2
	8.	Wnioski – powinny wynikać z analizy i mieć związek z tematem. pełny wniosek (np. dostrzeżenie problemu wyniszczenia własnego narodu w okresie kultu jednostki, zwrócenie uwagi na bezduszne traktowanie ludzi w okresie kolektywizacji, na rozczarowanie polityką władzy, niezrozumienie motywów jej działania, na moralny aspekt władzy, (4) częściowy wniosek (np. wskazanie na problem ofiar kolektywizacji, na przywiązanie do rodzinnego gniazda), (2) próba podsumowania (wskazanie na efekty błędów polityki kolektywizacji). (1)	0 – 1 – 2 – – 4
2.	Kryteria oceny języka		maks. 29
a). Składnia i fleksja	Poprawna i nieschematyczna składnia i poprawna fleksja.		9
	Poprawna składnia i fleksja.		7
	Na ogół poprawna składnia i fleksja.		5
	Mimo błędów składnia i fleksja nie zakłócająca komunikatywności języka.		3
b). słownictwo, frazologia, styl	Bogate i zróżnicowane słownictwo i poprawna frazeologia, swobodny i żywy styl.		10
	Na ogół wystarczające słownictwo, poprawna frazeologia, Komunikatywny styl.		7
	Na ogół poprawne słownictwo i na ogół komunikatywny styl		4
c). ortografia, interpunkcja	Na ogół bezbłędna ortografia.		4
	Sporadyczne błędy ortograficzne różnego stopnia.		3
	Błędy ortograficzne z przewagą drugorzędnych.		1
	Na ogół poprawna interpunkcja.		1
3. kompozycja	Funkcjonalna wobec tematu, spójna, logiczna.		5
	Trójdzielna, spójna, graficzne wyodrębnienie głównych części.		3
	Wskazująca na próby porządkowania myśli, na ogół spójna.		2